

Був чудовий осінній вечір. Двоє молодих чоловіків підходили до науково-дослідного інституту.

— Платять небагато, але ж і робота не бий лежачого, та ще й вечорами. Чув, ти досі не працюєш — ото я тебе й покликав, — мовив той, що був з бородою. — Там усе елементарно, впораєшся.

Його супутник діловито виплюнув на тротуар пожований сірник. Але одразу ж вставив до рота новий і недовірливо зиркнув на товариша. Вони були колишніми однокласниками. Але той, що з бородою, видавався і старшим, і соліднішим. Зайшли до кабінету.

— Ось лабораторний протокол, тут написано все, що треба робити, — продовжував бородатий, простягаючи аркуш. — Ну, наприклад, ставиш пісню номер один. І так п'ять разів. Даєш горішок. Потім прочитаєш оце стільки-то разів. Даєш насінину. Потім пісню номер два. Ну і так до кінця листка пописаному треба відтарабанити біля кожної клітки. Тільки попереджаю: самому насінню не жерти!

Товариш поморщив лоба.

«І за цю дурню, зараза, хтось в натурі готовий платити реальні бабки?»

— І за цю дурню, зараза, хтось в натурі готовий платити реальні бабки? — спитав він, і сірник глузливо застрибав по його губах. — Кароче, слухай, Борода (його прозвали Бородою ще в школі. І не тому, що змалку почав носити бороду, а через те, що він усюди заводив такий нік), у мене така чуйка, зараза, що ти знову приколюєшся, типу як колись. А сам, кароче, десь втулиш мобілку на запис, щоб потім в інтернеті стібатися. Бо я ще розумію — перед папугами оце так видригуватись, але ж, зараза, перед цими твоїми...

— Зараза! — обірвав Борода (його товариша прозвали Заразою, бо без цього слова він і кількох речень не міг зв'язати. Вчителі дозволяли його вживати навіть біля дошки, бо інакше той входив у ступор і замовкав до кінця уроку). — Ти скільки разів мені мстився? Тож минуле — в минулому, там ми квити. А зараз я лише хочу тобі допомогти. Я — в серйозній науці, тут не до жартів! Ми таке затіяли, що, гляди, і Нобеля можуть дати. З «Дискавери» контракт підписали, про це фільм зніматимуть! Тож ти в крутому проєкті будеш задіяний, а не так собі, пісеньки ночами крутити!

Зараза обдивився, чи не прихована мобілка на запис просто тут. Але Борода, хоч і всміхався, говорив серйозно й переконливо.

— Ладно... типу домовились... — буркнув Зараза. І поки Борода не бачить, виплюнув на підлогу сірник, крадькома хвицьнув його ногою під стіл і попрямував за товаришем у лабораторію...

2

Гості потроху сходились. Олеся як чемна іменинниця кожного зустрічала в коридорі. Хлопці до подарунків вручали ще й квіти. Мишко, син маминої

куми, обірвав їхню троянду біля вікна. З-за спи-ни іменинниці мама показала йому кулак. Кума не раз жалілася, що син практичний аж надто.

З подругами цілувалися в щоки, точнісінько як дорослі жінки. Перед хлопцями Олеся присідала в реверансі й кокетливо казала «мерсі». Дівчата думали, що на свій день народження вони теж так робитимуть. Хлопці ж на ці цьомкання, мерсі-кання і присядки не звертали жоднісінької уваги.

Свято набирало обертів. Мама вже кілька разів просила зробити музику тихіше. Вона працювала в музичній школі, де їй «гнали по голові з ранку до вечора», і вважала, що вдома має право на відпочинок від голосних звуків. А їхню нову квартиру називала храмом тиші. Однак дітям здавалося, що без гучної музики недостатньо весело.

А тому не встигала Олеся зробити тихіше, як хтось знову накручував гучність.

Прикрашений горіхами торт церемонно поставили на піаніно. Гості ринулись до нього. Мама сказала, що торт — на вечір, а зараз можна тільки дивитись і нюхати. Діти дивились, нюхали й облизувалися.

Знову забемкав дзвінок. Олеся вибігла в коридор. Мама вже зустрічала бабусю. Та внесла клітку, накриту покривальцем.

— Хом'як! Ура, хом'як! Нарешті! — завищала Олеся.

Мама підморгнула бабусі, а бабуся — мамі. Вони давно домовились, що бабуся його купить, щоб

Бабуся внесла клітку, накриту покривальцем

Олеся вчилася сама доглядати за тваринами. «Спочатку за хом'яком, а потім і за братиком», — міркували вони.

— Хом'я-а-ак, — передражнила бабуся, — ех ти-и...

Що ті хом'яки вміють, крім набивати щоки?

— Там морська свинка! — крикнув хтось із дітей.

— Себто виходить, що рідній внучці я на день народження свиню підсунула? — жартувала бабуся, роззуваючись.

Діти заінтриговано переглядалися. Мама свердлила бабусю поглядом.

— Папуга? Він хоч не дуже голосистий? — спитала вона з надією.

— Знайшла дивину! Повторюхи-мухи нещасні,— пхекала бабуся. — У моєї сусідки папуга вже скільки років одне й те саме торочить: «Доброго ранку, говорить Київ». І вдень у нього «доброго ранку», і ввечері, і навіть уночі. Тільки з пантелику збиває і спати не дає.

Бабуся урочисто поставила клітку на столик. Усім кортіло якомога швидше дізнатися, хто там. Мама була стривожена. Нарешті бабуся сказала «гей-гоп!» і ефектно, як фокусник у цирку, стягнула з клітки покривальце.

Мама верескнула й відсахнулася. Дівчата гидливо скривилися. Тільки Олеся усміхалася. Точніше, з усіх сил тримала розтягнутими губи, щоб не образити бабуся. Бо в очах її був гіркий відчай.

— Ги-ги! А що, прикольний здихляк!.. На віршовочку — і дівчат лякать!.. — реготнув Мишко.

Діти не сміялися. А на іменинницю дивилися зі співчуттям. У клітці мертво валялося чорне пацючисько з противнющим хвостом, схожим на дощового черв'яка. І писк, і тіло його були обліплені тирсою та лушпайками. Видно, поки бабуся несла клітку, пацюк катався туди-сюди ковбасою.

— Ще можна його на дереві підвісити, перед вікном учительської! Ги-ги...

Мишкові єдиному було весело. Ну й бабуся щасливо сяяла. Мама ж стояла, заплющивши очі, й повільно, але глибоко дихала.

— Зараз він спить, а коли прокинеться, ви переконаєтесь, що це найунікальніший пацючок у світі! — з любов'ю пояснювала бабуся.

І як діти не допитувались, тільки загадково всміхалася. Мама розплющила очі, гучно видихнула і хутенько забрала зі столика тацю з канапками. А ще запхнула хвоста, що звисав із клітки. Хвіст був ще огидніший, ніж сам пацюк, і мама бралася за нього через серветку.

Діти хотіли якомога швидше його розбудити. Вмикали голосно музику, свистіли у вухо. Але він і не ворухився. А коли по найунікальнішому пацючкові вже лазила звичайнісінька муха, попросили винести клітку з кімнати. Бо поруч із ним веселитися вже якось не виходило.

— Просто ми не хочемо йому заважати спати... Ще раз дякую тобі, бабуся, за такий чудовий подаруночок... — промимрила Олеся, розглядаючи власні капці. Подивитись бабусі в очі вона так і не наважилася.

3

Мама виносила клітку в цвинтарній тиші. Діти провели пацюка сумними, наче в останню путь, поглядами.

— Коли прокинеться, тоді дітям і повернемо, — сказала вона бабусі на кухні. — Якщо прокинеться...

Бабуся не заперечувала. Проте й не сумнівалася. Мама насипала в макітру вареники.

— Усе ж дивно, як тварина може так міцно спати? Може, по дорозі він... ну... тойво... з ним щось сталося? — обережно спитала мама.

— Цур тобі, пек! — махнула на неї бабуся. — Та продавець зразу попередив, що снодійне йому вколено! Ось же, і з собою дав, казав, може, й мені тепер знадобитися!

І бабуся показала якісь ампули. Мама зацікавилася, так і не донісши ніж із маслом до макітри. Масло зісковзнуло й розквецялось об підлогу.

— То ви його живим... тобто не сплячим ще не бачили? — насторожено спитала вона.

— Звісно, що бачила! А хіба б я повірила просто на слово? Він показав невеличке відео на телефоні! Але більше нічого не питай, бо не скажу! Щоб не зіпсувати сюрприз, бо це таке вже диво, доню, куди тим папугам! — по-дитячому раділа бабуся.

Але що більше бабуся раділа, то вище в макітрі підлітали вареники, які мішала мама. Вона сердилась. І бурчала, що невеличкий похорон бабусино-го подарунка — це буде найбільше сьогодні диво і сюрприз. При цьому мама з такою люттю крутнула ложкою, що один вареник вистрибнув і зашкварчав просто на плиті. У повітрі запахло смаленим.

Бабуся ж лише хихотіла.

— Бо він з лабораторії, доню. Секретна порода! — сказала вона і нахилилася під стіл, щоб штрикнути пацюка виделкою. Той лежав мертво. Мама вихопила виделку і кинула її в мийку.

— Може, в тій лабораторії якусь заразу коронавірусну вирощують, а ви моєю виделкою його мацаєте! — сварилась вона. І казала, що відверто дивується, як бабуся замість безневинного хом'ячка могла купити таку халепу.

Бабуся виправдовувалася.

— То я ж, доню, по хом'ячка й пішла, на базарчик, що біля мене. Але ж подивилася на тих хом'ячків — ну миша мишою. А цей молодик у кутку стояв. І я ж бачу, що в нього щось особливе, бо надто вже на всі боки зиркає. Підходжу, а там оця чудасія!

І бабуся знову тицьнула пацюка ложкою. Він не ворухився. Мама забрала і ложку.

— Що, кажу, здох товар ваш? А він такий... озирається і пальцем манить. Якби, каже, його не приспати, то він би тут такого навиступав, що й з руками відірвали би. Тільки мені того гвалту не треба, мені краще продати по-тихому. Бо він із секретної генетичної лабораторії втік. А ти спробуй потім докажи, що я його не крав, а він сам прибився. Ото й шукаю, каже, щоб у добрі руки. Так що, доню, це перший екземпляр секретної породи! Зі спеціальними, значить, генами.

